

Planeringsstrategi för Dorotea kommun 2024--

Sammanfattning

Dorotea kommun utarbetar en ny översiktsplan. Enligt lag ska kommunen senast september 2024 anta en planeringsstrategi. Om denna inte antas, upphävs den nu gällande översiktsplanen och planeringsarbetet blir mycket tungrott under tiden mellan september 2024 och den tidpunkt då ny översiktsplan antas. Prioritering ligger nu på att ta fram förslag till ny översiktsplan.

Inledning

Planeringsstrategin innehåller en bedömning av utgångsläget för översiktsplaneringen. Den gamla översiktsplanen kommer inte att användas i någon större utsträckning p g a dess ålder utan bedömningar och beskrivningar måste utarbetas på nytt. Planen gäller dock fram till att en ny antagits. Vissa fysiska grundfakta kan användas från den gamla planen. Även planen för LIS – Landsbygdsutveckling i strandnära lägen är i huvudsak aktuell.

Vad är en planeringsstrategi?

Planeringsstrategin syftar till att främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell. Om översiktsplanen regelbundet blir föremål för politisk helhetsbedömning blir det också klarlagt om planen fortfarande ger uttryck för de övergripande politiska målen i kommunen.

I planeringsstrategin ska kommunen redogöra för om det har skett förändringar när det gäller planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Till sin hjälp har kommunen bland annat länsstyrelsens underlag till planeringsstrategi. Om underlag innehåller information om exempelvis nya eller ändrade riksintresseanspråk så kan det leda till att översiktsplanen behöver ändras.

Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen utan ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och om det finns delar av planen som behöver ändras.

Krav på planeringsstrategin

I planeringsstrategin ska kommunfullmäktige enligt plan- och bygglagen:

1. Ta ställning till ändrade planeringsförutsättningarna av betydelse för översiktsplanens aktualitet.
2. Ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen.
3. Bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven PBL 3§, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5§.

I samband med framtagandet av planeringsstrategin kan det vara lämpligt att undersöka vilken betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen faktiskt har medfört. På så sätt följs kravet på uppföljning av den betydande miljöpåverkan enligt miljöbalken. Det finns dock inget krav på uppföljning av översiktsplanen i PBL.

Konsekvenser om kommunen inte antar en planeringsstrategi i tid

Kommunen är skyldig att ha en aktuell översiktsplan. Om kommunen inte antar en planeringsstrategi inom angiven tidsintervall anses översiktsplanen i sin helhet vara inaktuell, det vill säga inklusive fördjupningar av översiktsplanen.

Om kommunen varken antagit en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan, som fått laga kraft, inom två år efter ett ordinarie val kräver lagen att kommunen måste påbörja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan.

Sammanfattning av innehåll

Process vid framtagande

Det centrala i planeringsstrategin är kommunens ställningstagande till den fortsatta översiktsplaneringen. Förutom beskrivningen av ändrade planeringsförutsättningar ska kommunen alltså redogöra för hur översiktsplaneringen ska fortsätta framgent.

Dorotea kommun har tillsatt två kommunfullmäktigeberedningar: En beredning för översiktsplan och en beredning för fördjupad översiktsplan för Borgafjällsområdet. Dessa beredningar ska presentera förslag på ny ÖP och ny fördjupad översiktsplan för Borgafjällsområdet. Planen med områden för LIS bedöms i allt väsentligt vara aktuell medan planen för vindkraft bör förnyas i samarbete med någon eller några grannkommuner.

Översiktsplanering i Dorotea kommun

Gällande översiktsplan

Följande dokument utgör Dorotea kommuns gällande översiktsplan

- Översiktsplan för Dorotea kommun, 1990-11-26
- Tillägg till översiktsplan, Vindkraftsplan för Södra Lappland, 2010-06-14
- Tillägg till översiktsplan, Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, 2017

Ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för en aktuell översiktsplanering

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 26 § plan- och bygglagen (2010:900) i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. I underlaget ska Länsstyrelsen ange hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen och om Länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller. Underlaget från Länsstyrelsen redovisas i stycket under riksintressen samt nationella och regionala mål.

Lagändring och befintlig lagstiftning

Ändringar i PBL som tillkommit sedan ÖP2010 och berör översiktsplanering

- Den 2 maj 2011 infördes nya PBL som stärkte översiktsplanens strategiska funktion liksom kravet på aktualitetsprövning.
- I januari 2014 infördes en ny punkt i 2 kap. 5 § PBL för att tydliggöra sambandet mellan PBL och lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.
- I juli 2014 infördes krav på redovisning i översiktsplanen om hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

- I januari 2015 infördes bestämmelser i 5 kap. 7 § PBL om att detaljplaneläggning som inte är förenlig med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande ska handläggas med ett utökat planförfarande.
- I januari 2018 infördes ett nytt 6 kap. – Miljöbedömningar – i miljöbalken vilket förändrade kraven på innehållet i översiktsplanen och arbetet med att ta fram planen.
- I augusti 2018 infördes nya krav på översiktsplanens innehåll vad gäller kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.
- I april 2020 infördes flera ändringar i 3 kap. – Översiktsplan – PBL med syftet att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Det införs nya bestämmelser om när hela eller delar av översiktsplanen ska anses vara aktuell och upphör att gälla. Kommunen ska i princip anta en planeringsstrategi i början av varje mandatperiod. Vidare fick regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att meddela föreskrifter för att ta fram en digital standard för utformning av översiktsplaner, regionplaner och områdesbestämmelser.

Miljöbalken (1998:808)

I januari 2018 infördes ett nytt 6 kap. – Miljöbedömningar – i miljöbalken vilket innebär nya och ändrade ord och uttryck för att tydliggöra processer om miljöbedömning.

Lag (200:1383) om kommunens bostadsförsörjningsansvar

I januari 2014 trädde omfattande ändringar av lagen i kraft. Bland anges att de riktlinjer som kommunerna ska ta fram för bostadsförsörjningen ska vara vägledande vid tillämpning av kravet i 3 kap. PBL om att kommunen i översiktsplanen ska redovisa hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder.

Kommunen ska anta riktlinjer för bostadsförsörjningen varje mandatperiod.
Kommunens senaste riktlinjer för bostadsförsörjningen antogs år 2020.

Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

I januari 2020 blev barnkonvention svensk lag. Detta förstärker barnrätten vid tillämpningar av andra lagar, exempelvis PBL. Barns intressen ingår i princip i alla de intressen som anges i 2 kap. PBL och även i den del andra bestämmelser i PBL uttrycks barns intressen.

Riksintressen

Den nya översiktsplanen ska innehålla aktualiserade avvägningar mellan riksintressen som berör Dorotea kommun.

Nationella och regionala mål, planer och program

Nationella mål, planer och program ska i den mån de påverkar Dorotea kommun på ett relevant sätt påverka översiktsplanearbetet.

Slutsatser

Dorotea kommuns översiktsplan med tillägg har tjänat kommunen länge och i allt väsentligt varit aktuell fram till för något år sedan. Framför allt är det utbyggnaden i fjällen och den förändrade turismbranschen med ökad efterfrågan på privata boendeformer och mindre efterfrågan på mark för stugbyar etc som gör att plandokumentet måste göras om från grunden.

Kommunala mål, planer och program

Dorotea kommun skiljer sig från den vanligaste formen av kommun i Sverige genom att den är liten till befolkningen, stor till ytan men med ett mycket varierande näringsliv. Därför blir de kommunala målen och programmen ofta avvikande från de som antas nationellt och därför är kommunen sparsam med målformuleringar som självändamål. Överhuvudtaget vill kommunen att plandokument och mål ska vara kortfattade och användbara och nödvändiga. Strategidokument som självändamål är inte prioriterat.

Riktlinjer för bostadsförsörjningsprogrammet

Kommunen har överskott på hyreslägenheter och i övrigt balans på bostadsmarknaden. Det finns viss efterfrågan på tomtmark för året-runt-bostäder i fjällområdet, i övrigt råder balans på marknaden.

Viktiga aktuella utredningar

Utredningar som rör kommunal ekonomi och infrastruktur är alltid betydelsefulla för Dorotea kommun liksom möjligheter till att förenkla arbetssätt utan att för den skull tumma på kvaliteten.

Slutsatser

Kommunfullmäktigeberedningarna ska under den närmaste tiden ta fram förslag på översiktsplan och fördjupad översiktsplan om möjligt så att planen anpassas både efter kommunens behov och den tilltänkta läsaren. Dokumentet ska vara lättillgängligt och innehålla en tydlig viljeinriktning om de närmaste årens utveckling.

Kommunens fortsatta arbete med översiktsplanen

Fullmäktiges beredningar ska arbeta vidare utifrån de viljeinriktningar som framkommit med hjälp av de frågor som skickats ut under 2024.

Behov av vidare arbete

Kommunen kommer att behöva stöd av konsult och bland annat länsstyrelsen med underlag framför allt för avvägning av olika intressen samt kartmaterial och att säkerställa att planerna lever upp till adekvat lagstiftning.

Prioriteringar

Prioriteringen av översiktsplanarbetet är att överhuvudtaget få fram en aktuell plan. Arbetet därefter kommer att inriktas mot att uppdatera underliggande planverk som inte är av akut behov av uppdatering eller utarbetande. Det faktum att kommunens översiktsplan är från 1990 gör att det stora behovet är att få en ny plan, inte att den är perfekt i alla delar.

Slutsatser

Den gamla planen är helt inaktuell och behovet av en ny plan är brådskande. Kommunen bedömer att omedelbart efter antagandet av ny ÖP ska nytt ställningstagande tas för inriktning på nytt planarbete. Vid den tidpunkten torde också arbetet i högre grad än idag vara digitaliserat.

Rutin för framtagande av planeringsstrategi

Strukturen för planeringsstrategin har tagits fram av Sigma Civil på uppdrag av Dorotea kommun. Förslaget till prioriteringar och inriktning har utarbetats i samverkan mellan miljöförvaltningen och ledningskansliets chef.

Tidsplan för planeringsstrategi

Maj 2024: Politisk beredning i KS allmänna utskottet samt KS

Juni 2024: Kommunfullmäktige antar planeringsstrategi

Översiktsplanens aktualitet i förhållande till kraven i PBL

I planeringsstrategin ska kommunen bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i plan- och bygglagen 3 kap. 3 §, 4 1 andra stycket 1 och 2 samt 5 §.

3 § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå av en karta.

Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Lag (2020:76).

Kommentar: Dorotea kommun behöver förnya översiktsplanen i princip i sin helhet.

4 § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa de förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. kan ha en väsentlig betydelse för sådana beslut som avses i 2 § andra stycket. Riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken ska alltid redovisas.

Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att

1. Riksintressen ska tillgodoses,
2. Gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken ska följas, och

Kommentar: I planarbetet kommer kommunen att redovisa detta

5 § Av översiktsplanen ska även följande framgå

1. Hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder,
2. Hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,
3. Sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. Kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skrev och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra,
5. Om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen, och

6. Sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.

Kommentar: Planarbetet kommer att omfatta 5 § 1-8 i den mån det är aktuellt. Exempelvis råder överskott på bostäder i kommunen.

Bedömning

Dorotea kommuns översiktsplan kommer att uppfylla de grundläggande kraven för en översiktsplan, men vissa områden som saknar aktualitet kommer att beröras summariskt.